

Ingrid Krištínová, Zuzana Lieskovská

ÚLOHY A SKÚSENOSTI SAŽP PRI UPLATNENÍ ZÁKONA O POSUDZOVANÍ VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Slovenská agentúra životného prostredia (ďalej len „SAŽP“), ako odborná organizácia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) s celoslovenskou pôsobnosťou, vznikla v roku 1993. Jej činnosť je zameraná na tvorbu a ochranu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja. Predpokladom pre úspešné plnenie plánovaných úloh je jednak odborný potenciál sústredený v SAŽP, ako aj organizačná štruktúra s priemetom do územia systémom *centrum - stredisko - pracovisko* tak, ako je to znázorené na obr. č. 1. Toto usporiadanie umožňuje znalosť územia z hľadiska stavu životného prostredia a príčin jeho zmien vo väzbe na dostupné informácie.

SAŽP na svojich jednotlivých organizačných úsekoch pripravuje odborné podklady pre návrhy stratégii, koncepcii, programov a právnych predpisov; vykonáva koordinačnú činnosť, realizuje podujatia, vypracúva alebo obstaráva projekty, stanoviská, odborné posudky, informácie a dokumenty, zabezpečuje odborný dohľad nad uplatňovaním environmentálnych právnych predpisov a odbornú činnosť zameranú na plnenie záväzkov vyplývajúcich pre Slovenskú republiku z medzinárodných dohovorov, poskytuje MŽP SR odbornú pomoc pri zosúladovaní environmentálneho práva Slovenskej republiky s predpismi a postupmi Európskej únie a spolupracuje so zainteresovanými odbornými inštitúciami v Slovenskej republike i v zahraničí.

Úlohou SAŽP v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie je

- vypracovávanie odborných podkladov pre MŽP SR v jednotlivých etapách procesu posudzovania,
- poskytovanie poradenskej a konzultačnej služby, poskytovanie informácií o životnom prostredí, nevyhnutných pre spracovanie dokumentácie v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie pre navrhovateľa,
- poskytovanie poradenskej a konzultačnej služby pre verejnosť,
- budovanie Dokumentačného centra, evidovanie, uchovávanie dokumentácie z procesu posudzo-

vania vplyvov na životné prostredie a poskytovanie informácií z dokumentácie,

- spolupráca pri spracovaní metodických materiálov v procese posudzovania vplyvov.

Informácia o systéme zabezpečovania stanovísk v zmysle zákona na SAŽP

MŽP SR, ktoré je v zmysle zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie posudzujúcim orgánom, zasiela zámery a správy o hodnotení za účelom získania odborného stanoviska aj SAŽP.

V zmysle štatútu SAŽP a jej organizačného členenia koordináciu spracovania stanovísk v rámci **Centra environmentalistiky a environmentálnej výchovy (CEEV)** zabezpečuje odbor environmentalistiky, oddelenie posudzovania vplyvov na životné prostredie. Vzhľadom na charakter procesu, jeho komplexnosť, je nutné zhodnotiť dokumentáciu z hľadiska ochrany prírody, územného rozvoja, odpadového hospodárstva a oživenia krajiny ohrozených oblastí.

Odbor environmentalistiky postupuje zámery a správy o hodnotení na územne príslušné strediská **Centra ochrany prírody a krajiny (COPK)**:

- Banská Bystrica
- Bratislava
- Košice
- Liptovský Mikuláš
- Nitra
- Prešov
- Trnava

COPK postúpi dokumentáciu na príslušné strediská **Centra územného plánovania a environmentálnej regionalizácie (CUPER)**:

- Banská Bystrica
- Bratislava
- Košice
- Nitra
- Žilina

Ak sa zámer alebo správa o hodnotení týka územia ohrozených oblastí postúpi sa na príslušné

pracovisko Centra oživenia krajiny ohrozených oblastí (COKOO):

- Košice
- Prievidza
- Trnava

V prípade, že ide o problematiku odpadového hospodárstva postúpi sa dokumentácia na **Centrum odpadového hospodárstva v Bratislave (COH)**.

V zmysle územnej kompetencie jednotlivých pracovísk odboru environmentalistiky SAŽP sa v ďalšom postupe k dokumentácii vyjadrujú pracoviská odboru environmentalistiky, ktoré spracujú komplexné stanoviská a riešia prípadné problémy:

- pracovisko Prešov (kraj Prešovský a Košický)
- pracovisko Žilina (kraj Žilinský a Trenčiansky)
- pracovisko Bratislava (kraj Bratislavský, Nitriansky a Trnavský)
- odbor environmentalistiky (kraj Banskobystrický).

V zmysle zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie je stanovené doručiť na MŽP SR stanovisko k zámeru do 6 týždňov odo dňa doručenia na SAŽP a k správe o hodnotení do 2 mesiacov odo dňa doručenia na SAŽP. Z uvedeného a vzhľadom k počtu stredísk a pracovísk SAŽP rozložených po celom Slovensku, ktoré sa k zámeru alebo správe o hodnotení vyjadrujú vyplýva, že pre jednotlivé strediská a pracoviská je doba v ktorej sa musia vyjadriť veľmi krátka - 3 až 5 dní. Odbor environmentalistiky SAŽP je zodpovedný za spracovanie súhrnného stanoviska za SAŽP v stanovenej lehote.

Od účinnosti zákona bolo na SAŽP CEEV k 31. 12.1998 posúdených 166 akcií, z toho 110 zámerov a 45 správ o hodnotení. Čo sa týka členenia stavieb podľa činnosti vyššie uvedeného počtu akcií dominujú v procese EIA hlavne technológie, líniové stavby a odpadové hospodárstvo (tabuľka číslo 1).

Tabuľka č. 1: Členenie posudzovaných akcií v procese EIA na SAŽP

Činnosť	Počet akcií
Technológie	44
Líniové stavby	43
Odpadové hospodárstvo	36
Vodohospodárske stavby	14
ÚPN	11
Iné	18
Spolu	166

Posudzovanie územných plánov v zmysle §35 zákona

Proces posudzovania územnoplánovacej dokumentácie v nadväznosti na § 35 zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie nie je doteraz upravený osobitným metodickým pokynom.

V rámci SAŽP sme posudzovali niekoľko dokumentácií územných plánov na úrovni výsledného návrhu. Posúdenie už výsledného návrhu územného plánu je podľa nášho názoru nepostačujúce, pretože ak sa má princíp vyplývajúci z § 35 citovaného zákona uviesť do života, musí sa proces hodnotenia územného plánu z hľadiska vplyvu stavieb a činností na životné prostredie začleniť do územnoplánovacieho procesu - pojať do fázy tvorby územného plánu, jeho prerokovávania a schvalovania. Podklady a väzby na zákon č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie by mali byť spracované už v štádiu konceptu riešenia územného plánu (resp. urbanistickej štúdie) spracovaného vo variantoch.

Koncept riešenia územného plánu by mal obsahovať hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovanej územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a podľa potreby tiež návrh opatrení na elimináciu alebo zníženie nepriaznivých vplyvov a to pre každý z navrhovaných variantov.

Sme toho názoru, že aj v novele zákona o územnom plánovaní by mali byť jednoznačne určené záväzné časti riešenia jednotlivých druhov územných plánov v prípadoch, keď ide o činnosti a zámery podliehajúce posudzovaniu podľa zákona NR SR č.127/1994 Z.z. To znamená, že je potrebné jednoznačne stanoviť charakter týchto prvkov riešenia územných plánov.

Tento problém je potrebné doriešiť pre plán územného rozvoja SR a regionálne územné plány (názvy v zmysle novely návrhu zákona č. 50/1976 Zb.), z hľadiska závažnosti faktu, že sú strategickými dokumentmi, ktorých záväzné časti sú podkladom pre územné plány obcí a regulačné

plány, v ktorých sa výstupy riešenia a ich záväznosť dotýkajú vlastníckych vzťahov.

Nedostatky v spracovaní zámerov a správ o hodnotení

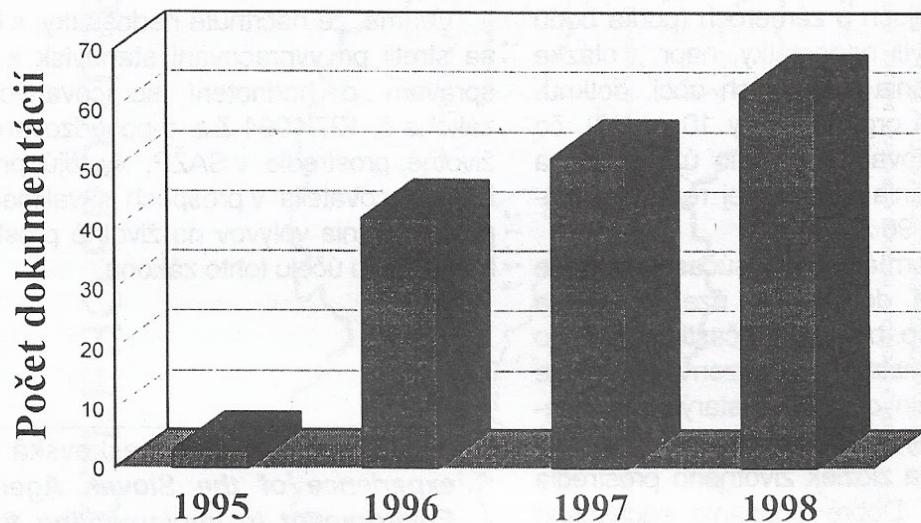
Skúsenosti zo spracovania stanovísk k zámerom a správam o hodnotení nám dovoľujú charakterizovať a zovšeobecniť nedostatky, ktorých sa dopustili ich

Menšoborskou je významné súčasťou oblasti

západnej časti Slovenska a zároveň súčasťou sústredených

Obr. 1 Počet posúdených dokumentácií na SAŽP za roky 1995 - 1998

Na Žilinskom kraji sa v posledných rokoch výrazne zvýšila počet posúdených dokumentácií na SAŽP.

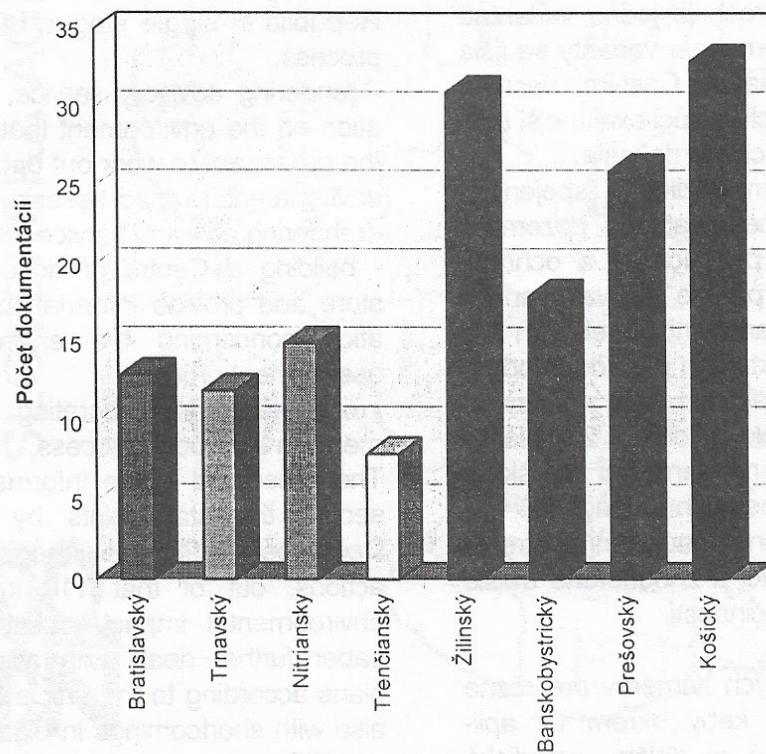

Zdroj: SAŽP

Obr. 2 Rozdelenie posúdených dokumentácií na SAŽP podľa krajov za roky 1995 - 1998

Na Žilinskom kraji sa v posledných rokoch výrazne zvýšila počet posúdených dokumentácií na SAŽP.

Na Žilinskom kraji sa v posledných rokoch výrazne zvýšila počet posúdených dokumentácií na SAŽP.

Zdroj: SAŽP

spracovatelia. Súhrne možno konštatovať, že medzi kvalitou predkladaných zámerov a správ sa vyskytli značné rozdiely (či už vo všeobecnosti alebo v otázke spracovania jednotlivých kapitol) a predložené boli aj zámery spracované na vysokej odbornej úrovni (len s formálnymi chybami - terminologickými a štýlistickými nedostatkami).

V základných údajoch o zámeroch (podľa bodu II. zámeru) sa vyskytli nedostatky, napr. v otázke aktuálneho vymedzenia dotknutých obcí, dotknutého a povoľujúceho orgánu (body 10 až 13), čo súviselo s nerešpektovaním nového územného a správneho usporiadania Slovenskej republiky (zákon NR SR č. 221/1996 Z.z.).

V základných informáciách o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia (podľa bodu III. zámeru, resp. bodu 4.1.5 časti C správy o hodnotení) sa nedostatočná pozornosť venuje vplyvu environmentálnych záťaží, starých neriadených skládok, smetísk a devastovaných plôch ako zdrojov znečisťovania zložiek životného prostredia v dotknutom území. Dobré poznanie súčasného životného prostredia dotknutého územia je nevyhnutné nielen pre spracovanie nulového variantu riešenia, ale je predovšetkým dobrým východiskom pre spracovanie samotného zámeru a vo viacerých smeroch ovplyvňuje aj spracovanie variantných riešení.

Osobitnou otázkou je spracovanie zámerov s najmenej dvoma variantnými riešeniami činnosti (§ 7, ods. 2 zákona). Doterajšie skúsenosti ukazujú, že v mnohých zámeroch je jedno variantné riešenie spracované len formálne, varianty sa líšia len v nepodstatných veciach. Častým vecným nedostatom zámerov bol chýbajúci exaktnejší opis navrhovaného a technologického riešenia.

V súvislosti s možnými rizikami spojenými s realizáciou činnosti sa nedostatočná pozornosť venuje otázkam hygieny, bezpečnosti a ochrany zdravia ľudí pri práci priamo v uvažovaných objektoch a pri obsluhe zariadení potrebných pre navrhovanú činnosť. V niektorých prípadoch odrazy neboli dostatočne charakterizované nebezpečnými vlastnosťami (v zmysle prílohy č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 19/1996 Z.z.) relevantnými pre škodliviny obsiahnuté v predmetných odpadoch. Nemohli byť preto adekvátne navrhnuté ani opatrenia na ochranu zdravia pri práci a zhodnotené ďalšie riziká spojené s realizáciou činnosti.

Ku kvalite spracovávaných zámerov pre rôzne činnosti by bolo vhodné, keby okrem už aplikovaných boli vypracované aj ďalšie metodické príručky.

Ako spracovatelia stanovísk k predkladaným dokumentáciám navrhujeme, aby subjekt vybraný na vypracovanie stanoviska k zámeru, posudzoval aj správu o hodnotení, čo umožní posúdiť, či nedostatky vytknuté spracovateľovi zámeru boli pri spracovaní správy o hodnotení odstránené.

Veríme, že načrtnuté nedostatky, s ktorými sme sa stretli pri vypracovaní stanovísk k zámerom a správam o hodnotení spracovaných v zmysle zákona č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v SAŽP, využijú predovšetkým ich spracovatelia v prospech skvalitnenia procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a tým k naplneniu účelu tohto zákona.

I. Krištínová - Z. Lieskovská: ***Tasks and experience of the Slovak Agency of the Environment in implementing the National Council of the Slovak Republic Act No. 127/1994 on Environmental Impact Assessment.***

The activities of the Slovak Agency of the Environment are within the environmental impact assessment process aimed at:

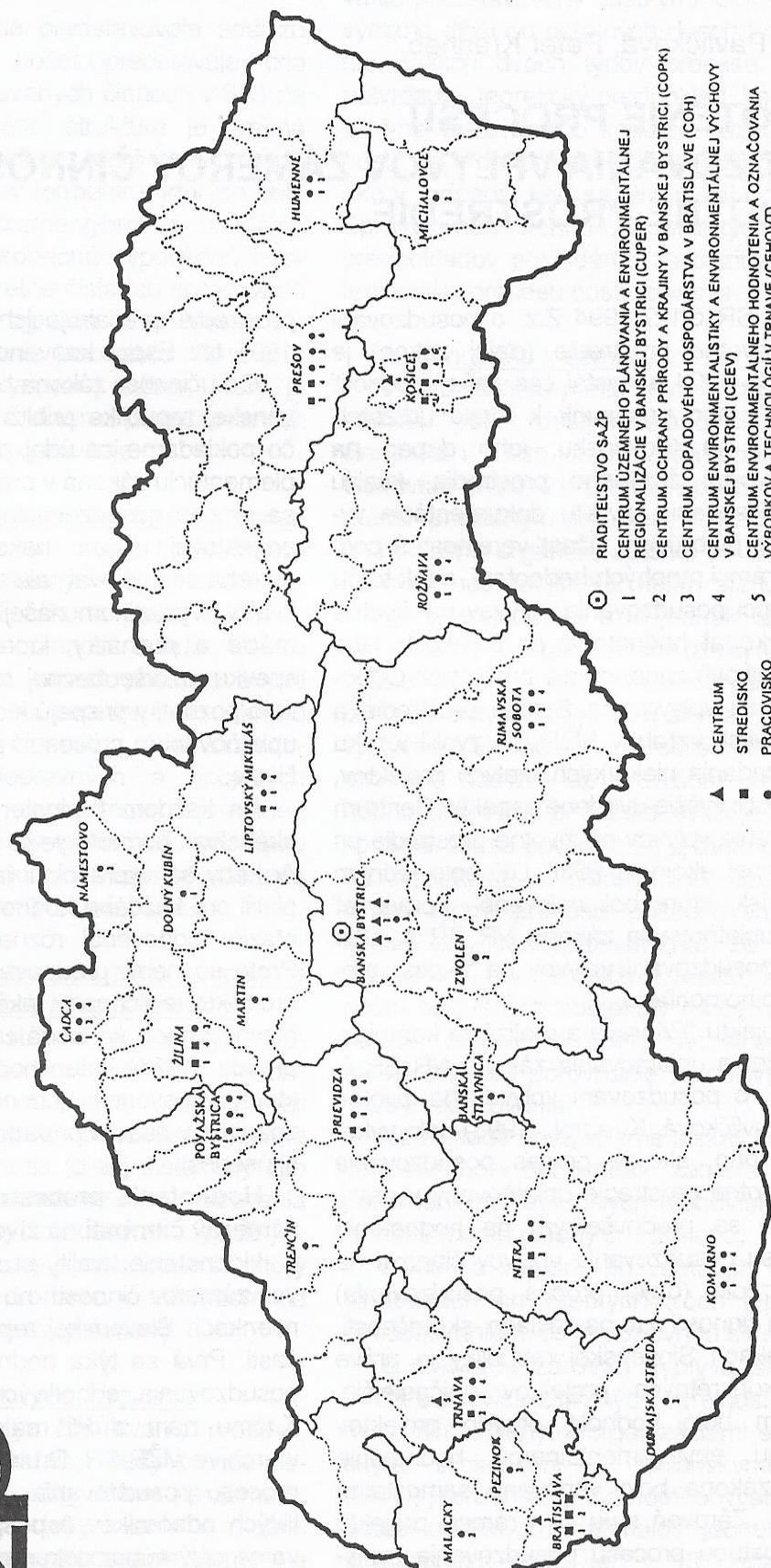
- elaborating special basic documents for the Ministry of the Environment of the Slovak Republic in single stages of the assessment process,
- rendering advisory service, providing information on the environment that are inevitable for the proponent to work out documentation in the environmental impact assessment process,
- rendering advisory service for the public ,
- building a Centre of documentation to file, store and provide information from documentation concerning the environmental impact assessment process,
- cooperation in elaborating methodical documents in the above process.

The presented article informs of a system to secure the standpoints by law. As of 31 December 1998, the Agency assessed 166 actions, out of that 110 intentions and 45 environmental impact statements (EIS). The paper further deals with assessing land use plans according to the article 35 of the Act and also with shortcomings in elaborating intentions and EIS.

Mapa č. 1

SAG Slovenská agentúra životného prostredia

SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

COPRIGHT © SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, 1999
www.sag.sk